

vulkancic.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
THE SILVER ARROW
By Lev Grossman

Copyright © Lev Grossman
Translation Copyright © 2022 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04540-6

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

LEV GROSMAN

Srebrna strela

Prevela Branislava Maoduš

 vulkančić

Beograd, 2022.

Za Lili, Hali i Baza

Ujka Herbert je loš čovek

Kejt je o svom ujki Herbertu znala samo dve stvari. Da je veoma bogat i načisto neodgovoran.

To je bilo to. Čovek bi pomislio da tu ima još nešto – naposljetku, bio joj je ujak – ali ga ona nikada nije sreala. Nikada nije čak ni videla njegovu fotografiju. On je bio brat njene majke, a njena majka i ujka Herbert se nisu slagali.

Što je bilo čudno, kada čovek razmisli o tome. Mislim, sama Kejt je imala mlađeg brata Toma koji je bio prost i grozan, ali nije mogla da zamisli da ga zapravo, znate, ne vidi neko vreme. Ali izgleda da je to bilo nešto što se kod odraslih dešava.

Ujka Herbert im nikada nije dolazio u posetu. Nikada nije zvao. Gde je živeo? Kejt ga je zamišljala kako radi neobične stvari kakve rade bogati ljudi: putuje na udaljena ostrva, sakuplja retke i egzotične ljubimce i, ne znam, kupuje čitavu kuću od medenjaka samo da bi je sam pojeo. To bi ona uradila.

No, sve je to bila velika tajna. Jedina stvar u vezi sa kojom su Kejtini roditelji bili sasvim jasni bila je ta da je ujka Herbert lenj i da ima previše novca i nimalo odgovornosti. Ovo je nateralo Kejt da se zapita kako je tako lenja i neodgovorna osoba uspjela da se domogne sveg tog novca, ali odrasli nikada nisu objašnjavali takve nelogičnosti. Samo su menjali temu.

Što ne znači da su Kejtini roditelji bili loši roditelji. Zaista nisu. Prosto se činilo da im roditeljstvo nikada nije bilo na vrhu liste prioriteta. Odlazili su na posao rano i vraćali se kasno, a čak i kad su bili kod kuće, većito su buljili u svoje telefone i računare i slagali ozbiljne, poslovne grimase. Za razliku od ujka Herberta, oni su stalno radili i činilo se da nikada tim radom nisu uspevali da zarade dovoljno novca.

Možda ih je zato toliko ljutio. Kako bilo, činilo se da nikada nemaju dovoljno vremena za Kejt.

Kejt je, međutim, imala obilje vremena za Kejt. Ponekad se činilo i previše. Vozila je bicikl i igrala video-igrice, radila domaće zadatke i igrala se sa prijateljima i katkad se čak igrala i sa Tomom. Nije bila jedno od one posebno nadarene dece u odeljenju – nije umela da crta, ni da žonglira sa tri loptice odjednom, niti da prepozna retke pečurke i zna razliku između jestivih i onih koje su mogle da vas liše života – premda je često želela da to zna. Mnogo je čitala; morali su da joj kažu, zamorno uporno, da zatvori knjigu za vreme večere. Roditelji su je slali na časove klavira i tenisa. (Toma su slali na časove violončela i hapkida.)

Ali bilo je dana kada je Kejt, dok je lupala po klaviru od mahagonija u dnevnoj sobi ili kažnjavala vrata garaže bekhendima

i forhendima, shvatala da oseća nemir. Nestrpljenje. Čemu? Bila je dovoljno mala da radi samo one stvari koje deca rade, ali bila je dovoljno velika da želi više od igara i pretvaranja. Nešto stvarnije. Nešto što je zapravo bilo važno.

Ali nije bilo ničega. Samo igračke i igre i tenis i klavir. Život u knjigama se činio tako zanimljiv, dok je u stvarnom životu izgledalo kao da se ništa ne dešava. I niste mogli da preskočite dosadne delove kao u knjigama.

I verovatno je zato, noć uoči svog jedanaestog rođendana, Kejt sela i napisala ujki Herbertu pismo. Glasilo je ovako:

*Dragi ujka Herberte,
Nikada se nismo upoznali, ali ja sam tvoja nećaka Kejt.
Da li bi mogao, molim te, pošto mi je sutra rođendan,
a ti si superbogat, da mi pošalješ poklon?*

*Srdačno,
Kejt*

Kada ga je ponovo pročitala, nije bila sigurna da je to baš najbolje pismo koje je iko ikada napisao, i nije bila stoprocentno sigurna da je *molim te* stavila na pravo mesto. Ali smatrala je da pismo sadrži ličnu istinu, što je prema rečima njene nastavnice jezičke umetnosti, bilo važno. Stoga je koverat ubacila u sanduče. Ionako ga verovatno niko nikada neće pročitati, jer nije napisala adresu, budući da nije znala gde ujka Herbert živi. Nije čak imala ni markicu.

I tim se više iznenadila kada je već narednog jutra stigao poklon od ujka Herberta. Bio je to voz.

Kejt nije baš naročito želela voz. Nisu je nešto puno zanimali vozovi, više je to bio Tomov domen.

Kejt je više volela knjige i LEGO kockice, i životinjice u kombijima (slatke životinje koje voze kombije za kojima su svi u njenom razredu poludeli i koje je i ona volela iz razloga koji zaista nije umela da objasni).

No, naposljetku, nije tražila ništa konkretno, i pretpostavljala je da njen ujka verovatno nije imao mnogo iskustva sa decom. Pa se Kejt trudila da svemu pristupi filozofski.

Ali iznenadila ju je veličina voza. Mislim, bio je baš velik. U fazonu, prevelik da se pošalje poštom. Stigao je u njihovu kuću na posebno ojačanom kamionu sa dvadeset osam točkova čiji je otvoreni tovarni deo bio dvostruko širi od standarda. Tom ih je izbrojao. Bio je džinovski i crn i neverovatno složen. Zapravo, uopšte nije izgledao kao igračka, izgledao je kao pravi, živi, stvarni parni voz.

To je, objasnio je ujka Herbert, bilo zato što je on to i bio.

Ujka Herbert je voz isporučio lično. Dovezao se u banana-žutom tesla automobilu toliko sumanuto sjajnom i nabudženom da je izgledao kao jedna od Tomovih igračaka. Sam ujka Herbert je bio debeo, imao je proređenu smeđu kosu i okruglo, dobroćudno lice. Izgledao je kao nastavnik istorije, ili čovek koji cepa karte u zabavnom parku. Nosio je sjajne cipele od plave kože i banana-žuto odelo koje se savršeno slagalo sa njegovim automobilom.

Kejt i Tom su dotrčali da zure u voz. Kejt je imala mnogo ravne smeđe kose ošišane u ravnoj liniji do brade i špicast nosić, zbog čega je izgledala pomalo kao razmažena princeza,

premda nije bila naročito ni razmažena ni princeza. Tomova kosa je bila kratka, plava i čupava, nalik na krzno morskog praseta koje se tek probudilo, ali je imao isti nos i na njemu je izgledao kraljevski.

Bila je toliko iznenađena da nije mogla da se doseti šta da kaže.

„Nije to čitav voz“, rekao je ujka Herbert skromno. „Samo lokomotiva. I tender iza nje.“

„Koliko je težak?“, pitao je Tom.

„Sto tona“, odgovorio je ujka Herbert kratko.

„Molim, tačno?“, rekla je Kejt. „Kao bukvalno je težak sto tona?“

„Pa, nije“, rekao je ujka Herbert. „Ima sto dve tone. Sto dve zarez šest tona. U pravu si što si sumnjičava kada su u pitanju preterano okrugli brojevi.“

„Tako sam i mislila“, rekla je Kejt, koja je baš tako i mislila.

Zaista niste u stanju da procenite koliko je neverovatno kolosalna parna lokomotiva dok se ne pojavi parkirana ispred vaše kuće. Ova je bila visoka oko četiri i po metra i petnaest metara dugačka, i imala je far i dimnjak i zvono i mnogo cevi i štapova i klipova i zavrtnja za ventile. Sami točkovi su bili dva puta viši od nje.

I Kejtin otac je izašao iz kuće. Zapravo, većina ljudi u ulici je izašla da pogleda voz. Spustio je ruke na bokove.

„Herberte“, rekao je. „Šta je, bestraga, ovo?“

Nije zaista rekao *bestraga*, ali reč koju je on izgovorio ne može da se stavi u knjigu za decu.

„To je voz“, odgovorio je ujka Herbert. „Parni voz.“

„To vidim, ali šta radi ovde? Na kamionu? Tako blizu moje kuće.“

„To je poklon za Kejt. I Toma, pretpostavljam, ako želi da ga deli s njim.“ Okrenuo se sada ka Kejt i Tomu. „*Važno je da delite stvari jedno s drugim.*“

Jasno je bilo da ujka Herbert nije imao mnogo iskustva da decom.

„Pa, lep je to gest“, rekao je Kejtin otac trljajući bradu. „Ali zar nisi mogao da joj pošalješ neku igračku?“

„Ovo jeste igračka!“

„Pa, nije, Herberte, to nije igračka. Ovo je *pravi voz.*“

„Pretpostavljam da jeste“, rekao je ujka Herbert. „Ali tehnički, ona će se igrati njime, pa je na neki način, prema takvoj definiciji, igračka. Ako malo razmisliš o tome.“

Kejtin otac je zastao i razmislio, što je bila taktička greška. Verovatno je trebalo, pomislila je Kejt, da izgubi strpljenje i pozove policiju.

Njena majka nije imala ovaj problem. Izjurila je iz kuće vičući.

„Herberte, plamteći glupane, šta to, bestraga, radiš? Nosi to odavde! Deco, silazite s voza!“

Ovo poslednje je rekla jer su se, dok se sve ovo dešavalo, Kejt i Tom popeli na kamion i počeli da se penju na voz. Nisu mogli da se obuzdaju. Sa svim tim cevima i ručkama i prečagama i čime sve ne, bilo je to kao penjanje na stenu.

Nevoljno su sišli i povukli se na bezbednu razdaljinu, ali Kejt nije mogla da prestane da ga gleda. Bio je džinovski i crn i složen, sa mnoštvom sitnih delova koji su očigledno radili

svakakve zanimljive stvari i sa udobnom malom kabinom u kojoj je moglo da se sedi. Izgledao je preteće i fascinantno, kao usnuli dinosaur. Što ste ga više gledali, to je zanimljiviji postajao.

I bio je pravi. Kao da ga je čekala a da nije to ni znala. Na neki način joj se dopadao.

Duž tendera je malim belim štampanim slovima pisalo:

 SREBRNA STRELA

To je bilo ime voza. Slova su bila nanizana na dugačku, tanku strelu.

Ujka Herbert se nije popravio

„Nije čak ni srebrne boje“, rekao je Kejtin otac. „Crn je. I šta uopšte čovek da radi sa *Srebrnom strelom*?“

„Lovi vukodlake“, rekla je Kejt. „Očigledno.“

„I gde ćemo ga staviti?“, pitala je njena majka

„O, rešio sam i to“, rekao je ujka Herbert. „Postavićemo ga na šine u dvorištu.“

„Na šin...! U dvor...!“, Kejtina mama je bilo toliko ljuta da nije mogla da dovrši rečenice. „Herberte, kakav si ti tupan!“

„Nećemo staviti šine u dvorište“, rekao je Kejtin otac. „Tu ćemo posaditi vrt.“

„O, ne morate sami to da uradite“, rekao je ujka Herbert ponosno. „Ja sam već sve uradio! Doveo sam radnike još sinoć. Dao sam im čekiće sa prigušivačem da vas ne probude.“

Kejtini roditelji su zurili u ujka Herberta. Kejt je mislila kako se, za tipa u banana-žutom odelu, pokazao kao prilično vešt.

Pomislila je kako je ovo veoma dobra i praktična primena nečega što je jedan od njenih omiljenih likova govorio, a to je da je nekad bolje tražiti oprostaj nego dozvolu.

Grejs Hoper je to rekla. Rođena je pre više od sto godina, tačnije 1906. godine. Tada je svet bio suviše pun predrasuda da dozvoli ženama da budu programeri, a računari ionako nisu još bili izmišljeni, ali uprkos svemu tome, Grejs Hoper je postala programer i napisala je prvi svetski softverski kompajler. Kada je umrla, sa osamdeset pet godina, bila je mornarički kontraadmiral.

Jedan nosač aviona nosi njeno ime. Grejs Hoper je bila neka vrsta uzora za Kejt.

Dva sata kasnije svih petoro – Kejt, Tom, mama, tata i ujka Herbert – bili su u dvorištu i zurili u lokomotivu. Stajala je na šinama na spaljenoj žutoj travi sa sve tenderom iza nje. Uz taj vagon zauzimala je veći deo dvorišta.

Čak su i Kejtini mama i tata morali da priznaju da je voz bio impresivan.

„Mogli bismo da naplaćujemo ljudima boravak u njemu“, rekao je Tom.

„Nema šanse“, ubacila se Kejt. „Ne želim da čudni neznanci sa čudnim pozadinama sede u mom privatnom vozu.“

„Nemoj da govoriš *pozadina*“, rekao je njen otac.

„Pozadina na ekranu“, rekla je Kejt. „Ili na fotografiji.“

„Samo nemoj.“

„Koliko je star?“, pitao je Tom.

„Ne znam“, rekao je ujka Herbert.

„Koliko brzo ide?“

„Ne znam.“

„Može li da ga podigne najjači čovek na svetu?“

„Ne... čekaj, ne, poznajem najjačeg čoveka na svetu i on definitivno nije mogao da ga podigne. Želite li da uđete?“

Definitivno su to želeli. Bilo je tu malo muke – voz je, kako je već rečeno, bio stvarno veliki i definitivno nije bio pravljen za decu – ali Kejt i Tom su bili stručni u penjanju, a i sa strane su bila zavarena dva gvozdена stepenika.

Ono što je usledilo, ako bi Kejt bila sasvim iskrena, zapravo je bilo pomalo razočaravajuće. Boraviti u kabini parne lokomotive nije nalik na sedenje na vozačevom sedištu u automobilu, ili kamionu ili avionu. Za početak, nema vetrobranskog stakla jer se tu nalazi džinovska cev kotla, pa ne vidite šta je ispred vas. Sa svake strane se nalaze dva mala okrugla prozora, ali nisu od velike koristi. Kabina je više nalik prostoriji – možda strojarnici broda, ali baš starog broda bez računara ili radara ili bilo čega drugog.

Mesingane i čelične cevi su se pružale na sve strane kao podivljale puzavice sa kojim su nicalе ručice ventila i dugmad i poluge i zastakljeni brojčanici i još cevi. Ni na jednom nije ništa pisalo. Kabina je mirisala na ustajalo ulje, kao mehaničarska radionica. Definitivno je bila stvarna, ali je u isti mah bila i potpuno nerazumljiva.

Bila su tu dva sedišta na sklapanje. Kejt i Tom su ih spustili i seli.

„Sada razumem zašto mašinovođe uvek vire kroz prozor“, rekao je Tom. „To je jedini način da vidiš kuda ideš.“

„Da. Šteta što nikuda ne idemo.“

Kejt se nagnula kroz prozor.

„Hej, ujka Herberte, ovde je čudno!“

„Ne znamo šta da radimo!“, rekao je Tom. „Nema čak ni volana.“

„Ne upravljajš vozom“, rekao je ujka Herbert, začkiljivši prema njima. „Prosto pratite šine.“

„Oh. Dobro.“

Nije bilo ni kočnice ni papučice za gas, ili ih barem Kejt nije videla.

„Ima li pištaljka?“, pitala je Kejt.

„Da“, rekao je ujka Herbert. „Ali je pištaljka parna. Ne radi bez pare.“

„Oh.“

Kejt i Tom su posmatrali brojčanike i povlačili poluge i pomerali sve što se pomeralo. Ništa se nije dešavalo. Izgledalo je kul, ali nisu znali kako da se igraju sa tim. Otvorili su nešto nalik na šporet što je stajalo u jednom zidu. Bilo je puno hladnog pepela i čađi.

Tom se pretvarao da je u tenku, pa se popeo na sedište i počeo da puca kroz prozor po neprijateljskoj vojsci, ali se videlo da nije sasvim predan igri.

A zatim su izašli iz voza. Sve je bilo pomalo razočaravajuće.

„Znaš šta bi trebalo da uradimo?“, pitala je Kejt kada su izašli. „Trebalo bi da povežemo šine sa starim šinama u šumi.“

U šumi su postojale stare, zardale šine zakopane lišćem i blatom – ona i Tom su ih pronašli kada su jednog dana išli u istraživanje.

„Sa onim starim šinama?“, pitao je njihov otac. „Odavno nijedan voz nije išao tim šinama.“

„Dobro, narode!“, pljesnula je rukama njihova mama da im privuče pažnju. „Danas Kejt slavi rođendan! Ko se seća kada je moj rođendan?“

„Sledeće nedelje“, rekla je Kejt.

„Tako je. Za nedelju dana. Toliko možete da zadržite voz. A zatim ćeš ga se, Herberte, otarasiti i to će biti tvoj poklon meni.“

„Molim?!“, rekla je Kejt.

„Ali šta ako sam ti već kupio nešto drugo?“, pitao je ujka Herbert tihim glasom.

„Da li si mi kupio kamion kojim ćeš odvući plamenu dži-novsku parnu lokomotivu?“ Kejtina mama je spustila ruke na bokove. „Da li je to rođendanski poklon za mene?“

„Nije.“

„Onda šta god da je, vrati ga. Za moj rođendan ćeš odneti ovu stvar odavde.“

„Ne!“, povikala je Kejt pre nego što je shvatila šta radi. „Ne možeš! To je moje!“

Kejt je rekla i još mnogo drugih stvari

Kejt je roditeljima rekla da ih mrzi i da su najgori i najpakosniji ljudi na svetu. Rekla je da nikada ne dobija ništa posebno ni dobro, a kada bi to i dobila, oni bi uspeli da to unište. Rekla je da je ne vole i da im je stalo samo do njihovih glupih telefona.

Voleo bih da mogu da vam kažem da je sve ovo rekla smirenim, razboritim tonom, ali nije. Vikala je iz sveg glasa.

A zatim je izjavila da joj je ovo najgori rođendan ikada, a majka joj je rekla da ide u sobu, na šta je ona odbrusila: „Dobro, idem“, pa zalupila vratima, premda je baš u tom trenutku njena majka vikala da ne lupa vratima. Kejt je ostatak poslepodneva provela u svojoj sobi.

Ništa od onoga što je Kejt rekla nije bila istina, osim možda onoga da je ovo njen najgori rođendan, premda je za raniji neki rođendan imala groznicu i sve vreme je povraćala, tako da je to bilo blizu.

Duboko u duši je Kejt to znala. Znala je da njeni problemi nisu pravi problemi, barem ne u poređenju sa problemima dece u njenim pričama. Nisu je tukli ni izgladnjivali i nisu joj branili da ide na bal u kraljevu palatu, i nije je zla maćeha slala u šumu da je pojedu vukovi. Nije čak bila ni siročić! Čudno je bilo to što je Kejt sebe hvatala kako ponekad *želi* da ima takav problem – da doživi apokalipsu zombija, ili neku drevnu klemtvu ili invaziju vanzemaljaca, zapravo bilo šta – da bi mogla da bude junak i preživi, pobedi i spase sve uprkos svemu.

Što je, razume se, znala da je pogrešno. Samo je želela da se oseća posebno. Kao da je nekome potrebna. A očigledno, zbog parne lokomotive se neće osećati posebno. *Očigledno*. Ali nakratko se osetila posebno. No, sada je njena mama nameravala da je vrati tamo odakle parne lokomotive već dolaze.

A najgore od svega, pomislila je Kejt – ležeći na krevetu očiju lepljivih od suza i natmureno zureći kroz prozor, dok se posledpodne otezalo unedogled do večeri – *bilo je to* što je u jednu ruku razumela majku. Kejt je bilo mrsko da to prizna, čak i samoj sebi, ali i pored toga što je voz bio stvaran i sjajan, bio je i sumanuto velik i pomalo smešan i, naposljetku, nije zapravo ništa radio. S obzirom na neopisive zilion dolara koje ujka Herbert mora da je na njega potrošio, verovatno je mogao da kupi, o, ne znam, mini-podmornicu, raketu ili superračunar.

Ili možda robotski egzoskelet. Bilo šta osim glupe parne lokomotive. Možda može da je vrati, pa da zadrže novac.

Neko je pokucao na vrata – po kucanju je procenila da je to Tom. Nije se odazvala. Otišao je, pokušao ponovo, pa opet otišao, i najzad prosto ušao bez kucanja i bacio se na donji krevet.